

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ ซึ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้นั้นเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพประกอบกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ ในลักษณะการศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การทิ้งและการจัดการขยะของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รูปแบบวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแม่โจ้

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทาง ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

- 3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 พื้นที่ในการศึกษา
- 3.4 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.5 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย

- แนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งได้จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจากสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต

- เอกสารประกอบจากเทศบาลเมืองแม่โจ้ ได้แก่ ประวัติเทศบาลเมืองแม่โจ้ ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย ข้อมูลการรณรงค์และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ข้อมูลของกฎระเบียบการทิ้งและการจัดเก็บขยะมูลฝอย รวมทั้งข้อมูลจากระบบออนไลน์

3.1.2 ศึกษาข้อมูลจากบุคคลหรือข้อมูลปฐมภูมิ

- ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือน สภาพของลักษณะที่พักอาศัย สภาพชุมชน และระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน

1.2 ข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ

1.3 ข้อมูลด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

1.4 ข้อมูลด้านพฤติกรรมกาทิ้งขยะ และวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน

1.5 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

1.6 ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชน

1.7 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

- ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะของเทศบาลปริมาณขยะ ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์และอัตราค่าแรงงาน การรณรงค์ การประชุม การให้ความรู้แก่นักเรียน/ชุมชน ประชาชนทั่วไป การสร้างกลุ่ม/ เครือข่ายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารในการจัดการขยะ และการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และพนักงานเก็บขยะ รวมทั้งจากการสังเกตแบบไม่เข้าร่วมและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้ศึกษาในพื้นที่ศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 8,581 หลังคาเรือน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 18,507 คน อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลเมืองแม่โจ้ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จำนวน 8,581 ครัวเรือน เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 ครัวเรือน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกเทศมนตรีรองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม และพนักงานขนเก็บขยะจำนวนทั้งหมด 8 คนซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในพื้นที่ เก็บข้อมูลจากประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 ครั้วเรือน ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของประชากรจากสูตร (อ้างในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)

N = จำนวนประชากรตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{8,728}{1 + 8,728 (0.05)^2} \end{aligned}$$

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด = 382 ครั้วเรือน

โดยนำขนาดของกลุ่มตัวอย่างและจำนวนครั้วเรือนทั้งหมดของแต่ละหมู่บ้านนำมาหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านจากจำนวนครั้วเรือนทั้งหมดในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตรของ Nag talon (ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธุ์, 2544) ดังนี้

$$\text{จากสูตร } n_i = \frac{N_i n}{N}$$

โดยที่ n_i หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (382 ครั้วเรือน)

N_i หมายถึง จำนวนครั้วเรือนทั้งหมดของแต่ละหมู่บ้าน

N หมายถึง จำนวนครั้วเรือนทั้งหมด (4,395ครั้วเรือน)

ดังนั้น สามารถแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตำบล	หมู่ที่	ครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเก็บข้อมูล
ตำบลหนองหาร	4	811	70
„	5	1,782	155
„	9	1,084	94
ตำบลหนองจ่อม	7	448	39
ตำบลป่าไผ่	13	270	24
รวม	5	4,395	382

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านแล้ว การเลือกประชากรตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถามด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากครัวเรือนที่มีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลตามแบบสอบถามได้

3.3 พื้นที่ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือพื้นที่เทศบาลเมืองแม่โจ้ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลหนองหาร ตำบลป่าไผ่ และตำบลหนองจ่อม จำนวนหมู่บ้าน 15 หมู่บ้าน ซึ่งได้เลือกหมู่บ้านที่จะทำการศึกษา 5 หมู่บ้านเป็นตัวแทนของแต่ละตำบล โดยใช้วิธีการจับสลากหมู่บ้านในแต่ละตำบล ได้ผลดังนี้

1. ตำบลหนองหาร ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านแม่โจ้
หมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม
หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย
2. ตำบลหนองจ่อม ได้แก่ หมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์
3. ตำบลป่าไผ่ ได้แก่ หมู่ที่ 13 บ้านพัฒนาทรายแก้ว

3.4 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ

แบบสอบถาม (Questionnaires)

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม แบบปลายปิด (Close-ended Question) เพื่อใช้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย โดยการอ่านให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟังแล้วกรอกข้อมูลตามคำบอกของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของครัวเรือน สภาพของลักษณะที่พักอาศัย สภาพชุมชน และระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน เป็นต้น ใช้การวิเคราะห์ในรูปแบบการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการกระจายร้อยละ (Percentage Distribution)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และ ไม่ใช่ จำนวน 10 ข้อ โดยวิธีการเลือกตอบตามความรู้ความเข้าใจ แต่ละข้อว่าถูกหรือผิด ใช้การวิเคราะห์ในรูปแบบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งระดับคะแนนและการตีความดังนี้

1 – 4	คะแนน	หมายถึง มีความรู้น้อย
5 – 7	คะแนน	หมายถึง มีความรู้ปานกลาง
8 – 10	คะแนน	หมายถึง มีความรู้มาก

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ที่ใช้เกณฑ์ระดับความตระหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าคะแนนดังนี้

มีความตระหนักมากที่สุด	มีค่า	5	คะแนน
มีความตระหนักมาก	มีค่า	4	คะแนน
มีความตระหนักปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
มีความตระหนักน้อย	มีค่า	2	คะแนน
มีความตระหนักน้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน

จากค่าคะแนนนำมาแปลความหมายระดับของความตระหนักของประชาชน ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 มีความตระหนักน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 มีความตระหนักปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 มีความตระหนักมาก

ซึ่งคำนวณจากสูตรหาความกว้างของอัตรภาคชั้น (อัจฉริยะ จันทลักขณา, 2542 อ้างใน นงนุช ใจโต, 2548) ดังนี้

$$i = \frac{\text{max} - \text{min}}{\text{max}}$$

โดย i หมายถึง ความกว้างของอัตรภาคชั้น

Max หมายถึง คะแนนสูงสุดในอัตรภาคชั้น

min หมายถึง คะแนนต่ำสุดในอัตรภาคชั้น

เนื่องจากการกำหนดการให้คะแนนในแบบสอบถาม มีค่าสูงสุดเป็น 5 คะแนนและค่าต่ำสุดเป็น 1 คะแนน ทั้งนี้การแปลความหมายของความตระหนักมีการแบ่งระดับเป็น 3 ระดับ ดังนั้นสามารถคำนวณช่วงความกว้างของอัตรภาคชั้นได้ดังนี้

$$I = (5 - 1) / 3 = 1.33$$

ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลด้านพฤติกรรมกรทึงขยะ และวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองแม่ใจโดยวัดจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 10 ข้อ ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ที่ใช้เกณฑ์น้ำหนักคะแนน 5 ระดับของการมีส่วนร่วม คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าคะแนนดังนี้

มีส่วนร่วมมากที่สุด	มีค่า	5	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	มีค่า	4	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	มีค่า	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน

นำมาแปลความหมายระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 มีส่วนร่วมมาก

ซึ่งคำนวณจากสูตรหาความกว้างของอัตรภาคชั้น (อัจฉริยะ จันทลักษณ์, 2542 อ้างใน นงนุช ใจโต, อ้างแล้ว) ดังนี้

$$i = \frac{\text{max} - \text{min}}{\text{max}}$$

โดย i หมายถึง ความกว้างของอัตรภาคชั้น

Max หมายถึง คะแนนสูงสุดในอัตรภาคชั้น

Min หมายถึง คะแนนต่ำสุดในอัตรภาคชั้น

เนื่องจากการกำหนดการให้คะแนนในแบบสอบถาม มีค่าสูงสุดเป็น 5 คะแนนและค่าต่ำสุดเป็น 1 คะแนน ทั้งนี้การแปลความหมายของการมีส่วนร่วมมีการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 3 ระดับ ดังนั้นสามารถคำนวณช่วงความกว้างของอัตรภาคชั้นได้ดังนี้

$$I = (5 - 1) / 3 = 1.33$$

ตอนที่ 6 เป็นข้อมูลด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ จำนวน 4 ข้อ บทบาทของผู้นำชุมชน จำนวน 4 ข้อ การรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน จำนวน 5 ข้อ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในเทศบาล จำนวน 2 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงเป็นค่าความถี่ การกระจายร้อยละ

ตอนที่ 7 เป็นข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะของเทศบาลปริมาณขยะ ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์และอัตรากำลังงาน การรณรงค์ การประชุม การให้ความรู้แก่นักเรียน/ชุมชน ประชาชนทั่วไป การสร้างกลุ่ม/เครือข่ายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารในการจัดการขยะ และการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาล ประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองอนามัยและสิ่งแวดล้อม และพนักงานขนเก็บขยะ ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสนทนาแบบเป็นกันเอง และเป็นธรรมชาติระหว่างผู้ศึกษากับผู้ถูกสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การสังเกต (Observation)

โดยเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองในลักษณะการสังเกตแบบไม่เข้าร่วม (Non-participant Observation) และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมกลุ่มในหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมซื้อ-ขายขยะโดยผู้วิจัยเข้าไปสำรวจและสังเกต รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกและใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกเหตุการณ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลสำหรับใช้ประกอบในการวิจัย ได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาลและผู้นำชุมชน
2. รวบรวมข้อมูลและประมวลข้อมูลที่ศึกษาแล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดและใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบแล้วนำมาปรับแก้
4. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านของหมู่ที่ 10 ตำบลป่าไผ่ จำนวน 20 ครัวเรือน สังเกตผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีความเข้าใจและสื่อความหมายของเครื่องมือดีหรือไม่ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจและสามารถตอบแบบสอบถามได้จากนั้นจึงนำไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัย จะทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งจะทำการอ่านให้ฟังแล้วกรอกข้อมูลตามคำบอกของกลุ่มตัวอย่าง

6. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการบันทึกในกระดาษและเทปบันทึกเสียงเพื่อไม่ให้ ข้อมูลที่สำคัญในการสนทนากลุ่มขาดหายไป นอกจากนี้ยังใช้กล้องถ่ายภาพการสนทนา กลุ่มอีกด้วย

3.6 การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา

เมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจะ ดำเนินไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์และจากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้พูดคุยและซักถามกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ข้อมูลที่ ได้รับผู้วิจัยจะนำมาจัดเป็นหมวดหมู่และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของ ข้อมูลและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นผู้ศึกษาจะตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยการลงพื้นที่แบบวนซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลยืนยันในบางประเด็นที่ยังไม่ครบถ้วนและชัดเจน หลังจากนั้นผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) (อ้างในสุภาวงศ์ จันทวานิช, 2540) ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทุกประเภทที่ใช้ในการศึกษา เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม หรือสัมภาษณ์ทำการตรวจสอบร่วมกับการศึกษาจากเอกสารการตรวจสอบด้วยวิธีนี้จะตรวจสอบกับ ข้อมูลประเด็นเดียวกันหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับ การตรวจสอบด้วยวิธีการดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้รับการ ตรวจสอบมาทำการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและนำข้อมูลไปกำหนด แนวทางในการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้โดยประชาชนมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิผล

วิธีการวิเคราะห์และประเมินผลจากแบบสอบถาม

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือน สภาพของ ลักษณะที่พักอาศัย สภาพชุมชน และระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน เป็นต้น ความรู้ ความเข้าใจและความ ตระหนักของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ ใช้การวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาประกอบด้วย การ แจกแจงความถี่ และการกระจายร้อยละ

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ได้
ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก การรับรู้ข่าวสาร
เกี่ยวกับการจัดการขยะ บทบาทของผู้นำชุมชน การรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน และการ
เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในเทศบาล ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้